

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VII. Ex allatis exemplis maximi momenti derivantur consectaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

quæratul ultra honestatem matrimonii, ut scilicet aliquis in conjugæ non attendat quod conjux est, sed solum quod mulier, paratus idem facere cura ea, si non esset conjux, est peccatum mortale. Quia scilicet jus matrimoniale dum non attenditur, nec est vera causa operis, non purgat malitiam, quæ in defectu talis juris adest.

83 Patet 3°. in pluralitate Beneficiorum, de qua posteaquam S. Thomas quodlib. 9. a. 15. docuit, polygamiam Beneficiorum illis actionibus annumerandam, quæ cum, absolute spectatæ, deformitatem aliquam & irregularitatem contineant, abstergi tamen possit deformitas illa per particulares circumstantias occurrentes: addit, quod occurrentibus illis circumstantiis cum bona intentione, nullum peccatum sit, habere plures Præbendas. Si tamen esset intentio cupiditatis vel ambitionis, purgari non posse deformitates, quas simpliciter continet pluralitas Beneficiorum, sed magis augeti, qualescumque demum circumstantiæ occurrant.

84 Patet denique 4°. in simonia, de qua rursus idem S. Doctor 2. 2. q. 100. a. 5. ad 3. postquam docuit simoniam esse, si quis in Beneficiorum collatione principaliter intenderit munus à lingua, addit: *Videtur autem ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exaudit; unde ipsum factum est simoniacum. Si autem preces pro digno porrigantur, ipsum factum non est simoniacum: quia subest debita causa, ex qua illi pro quo preces porriguntur, spirituale aliquid porrigatur. Tamen potest esse simonia in intentione, si non attendatur ad dignitatem persone, sed ad favorem humanum.*

85 Ex his habes, quid sentiendum de litigiis & quibuscumque actionibus, quarum malitia non purgatur, nisi per magna bona, quibus compensentur mala, quæ ex eis consequuntur. Nisi enim bona illa in generali vel speciali intendantur, actiones illæ contrahent malitiam omnem, quæ ipsas depravasset, si justa eas exercendi causa defuisset.

CAPUT VII.

Ex allatis exemplis maximi momenti derivantur consuetudines.

86 Collige primo, non subsistere quod Neoterici quidam aiunt: Effectum malum, solum voluntarium indirectè, sive in causa, solum esse culpabilem in causa, nec magis culpabilem, quam culpabilis sit causa. Atque adeò pollutionem, in causa prævisam, in eaque sola, non in se voluntariam, solum esse venialiter malam, si causa, in genere Luxuriæ, de se solum sit venialis. Contrarium quippe perspicuum videtur. 1°. Ex eo quod effectus malus quatenus indirectè voluntarius, culpabilis sit ratione voluntarii indirecti; non ergo ratione solum causæ, utpote directè voluntariæ. 2°. Ex eo quod ipsa causa propter ta-

lem effectum non raro culpabilis sit, cum aliàs culpabilis non esset, utpote propter talem effectum vitanda, quæ aliàs foret permissa. A multis quippe licitis abstinere tenemur, ad vitandum scandalum pusillorum. 3°. Ex eo quod causa, aliàs licita, vel saltem venialiter illicita, sæpè reddatur mortifera, propter effectum mortiferum, ut comestio cibi, aliàs liciti, vel animi aut corporis perturbatio, aliàs nonnisi venialis, propter abortum in muliere gravida, cujus inde prævidet periculum. 4°. Ex eo quod varii tactus impudici, quos conjugati inter se faciunt causâ solius voluptatis, ex communi sententia Doctorum sint mortale peccatum, si pollutio inde prævideatur secutura; tamen aliàs non forent nisi peccatum veniale, nec pollutio sit ab ipsis per se, sive in se intenta.

Collige 2°. prægnantibus incumbere matrem & specialem obligationem cavendi à perturbationibus animæ & corporis, quæ periculum creare possunt abortus, ob periculum summi mali, sive damnationis æternæ, quod ex abortu consequitur animato foetu.

Collige 3°. majorem commoditatem hujus, vel illius situs corporis in lecto, non sufficere ad hoc, ut pollutio, ex tali situ consecuta, non censetur interpretativè voluntaria, dum alio situ, absque magna difficultate, quis dormire potest. Quia foeditas pollutionis plus movere debet ad situm illum dimitendum, quam major præcisè commoditas ad eum admitendum. Ob consimilem rationem nocturna etiam pollutio videtur indirectè voluntaria homini illi, qui, sæpius expertus se eâ foedari, dum vesperi vescitur certo genere cibi, non abstinere, cum facile possit, nec sit ipsi necessarius, vel utilis, sed voluptuosus duntaxat.

Collige 4°. puellis & feminis indirectè voluntaria esse scandala, in quæ pusilli ex humana fragilitate labuntur, ex intuitu nuditatis, vel immoderati ornatus earum, quo & naturalem venustatem nimium exponunt, & extraneam superaddunt. Quia nullam ad id causam habent sufficientem, quæ compenset scandala illa pusillorum, quæ prudenter timere debent; cum non ignorent, magnam, in hoc corruptæ naturæ statu, pronitatem hominum, maxime juvenum, ad lasciviam. Ut quid igitur pronitatem illam, ex se satis magnam, suis illis illecebris tentant & irritant? cum non ignorent, sed in dies experiantur, pusillos homines, non esse satis fortes, ut avertant oculos, ne videant expositam sibi vanitatem ipsarum (quia scilicet sensus ipsorum vehementer tentatur ad conspiciendum, tangendum, &c. objecta, in quibus plurimam inveniunt satisfactionem); nisi verò oculos avertant (quod ne ipsi quidem pii, & ad perfectionem aspirantes, sine magna faciunt mortificatione) in magno lapsus periculo versantur. Suam itaque vanitatem adinventitiamque & naturalem venustatem, vel etiam nuditatem nimium exponendo, verè

verè tentant pusillos homines, fuisque illis illecebris laqueum parant animabus ipsorum, ita ut ipsis applicari possit illud Isa. 42. *Laqueus juvenum omnes vos.* Si ergo propter scandalum pusillorum dimittenda sunt temporalia bona nostra, vel scandalum aliter sedandum, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 43. a. 8. propter eorumdem scandalum multo magis dimittendus est illecebrofus ornatus ille: cum scandalum illud aliâ viâ sedari nequeat.

90 Collige 5°. multis quoque Religiosis, Ecclesiasticis & Sæcularibus, in causa voluntarias esse distractiones, licet in se involuntarias, quibus inter orandum detinentur. Quia scilicet proveniunt ex eo quod terrenis actibus, mundanisque occupationibus, sine justa necessitate vel utilitate se nimium, & plusquam decet statum suum, voluntariè implicant, plenique sint sæcularibus desideriis; assidui, vel nimii in lusu, & inutilibus conversationibus, potationibus, confabulationibus; mancipati sensuum voluptatibus, interiora negligentes; ad exteriora se nimium effundentes; videre & videri supra modum amantes. Manifestum namque est, quod, per hujusmodi vitam, aperiant distractionibus suis latissimam januam, quodque frivola sit excusatio ipsorum, dum aiunt eas se pati invitè. Ut enim Augustinus in Plal. 53. ad v. 3. *Non proposuerunt Deum ante conspectum suum:* „ quomodo proponit Deum ante conspectum suum, ante cuius conspectum non est nisi sæculum „? Igitur ut iusta foret excusatio ipsorum, audire & practicare deberent monitum istud D. Gregorii l. 1. Moral. c. 21. *Ut ad precem facies sine macula levetur, ante orationis semper tempora debet sollicitè conspici, quidquid potest in oratione reprobari, talemque se mens, cum ab oratione cessat, exhibere festinet, qualis apparere Judici in ipsa oratione exoptat.* Quia nempe cum se mens ad studium orationis erexerit, earum rerum imagines reverberata patitur, quibus libenter prius otiosa premebatur: *sæpe curis mundi libenter occupamur, cumque post hac studio orationis intendimus, nequaquam se mens ad celestia erigit, nec erigere potest, quia pondus hanc terrena sollicitudinis in profundum mergit.* Et sicut Abbas Isaac observat apud Cassianum collat. 9. c. 3. *quidquid ante orationis horam anima nostra conceperit, necesse est ut orantibus nobis per ingestionem recordationis occurrat. Quamobrem qualis orantes volumus inveniri, tales nos ante orationis tempus preparare debemus. . . . Idcirco quidquid orantibus nobis volumus ut occurrat, ante orationem de abditis nostri pectoris extrudere festinemus.* Quisquis ergo sincerè efficaciterque vult tot & tantis distractionibus catere, vel saltem eas sibi indirectè voluntarias non esse, causas earum, sibi nec necessarias, nec utiles, sollicitè debet cavere, impedimenta que devotionis & recollectionis auferre. Neque enim vult efficaciter finem, qui sincerè & efficaciter non vult media, sine quibus perveniri nequit ad finem. Nec sufficit de antea

Tom. I.

distractionum causis dolere; nisi quis sincerè & efficaci voluntate, & non solâ tali quali velleitate proponat eas impostero abjicere.

Collige 6°. alienam ebrietatem, indirectè 91 voluntariam esse cauponibus, qui, absque gravi detrimento suo, reculare valentes, vinum promunt iis, quos vident ebrietati proximos, atque adeò inde inebriandos. Ipsi enim vinum promere & propinare, est actio, in istis circumstantiis, ex natura sua tendens ad inebriationem ipsorum. Cum enim vendens & tradens mercem aliquam, ordinariè vendat & tradat ad principalem usum ipsius; vendens & promens, seu tradens vinum, vendit, promittit & tradit illud ad potationem, sive ut illud bibat, cui promittitur & propinatur. Si ergo ille, cui propinatur, hîc & nunc in eo sit statu fixo, in quo bibere nequeat nisi se inebriando, propinatio illa ex natura sua, comparata ad statum fixum personæ cui sit propinatio, non verò ex sola aliena malitia, habet quod ex ipsa expectanda sit ebrietas. Audiant igitur caupones illi, Apostolum Rom. 10. dicentem: *Noli cibo, noli vino tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.* Et sicut idem Apostolus, Cor. 8. dixit: *Si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnes in æternum;* dicant & ipsi: *Si vinum scandalizat fratrem meum, non promam illud in æternum.*

Nec refert, quod, ex recusato vino, præ 92 videant inimicitias, rixas, blasphemias, &c. Hæc enim (utpote pertinentia ad scandalum pharisaicum) negligere debent, nec propter scandalum acceptum, non datum, prætermittere eas, quas ex jure divino & naturali habent obligationes. Sed de his plura, ubi de scandalo. Solum hîc addo, caupones excusari posse, si in consortio, ubi cum paucis ebrietati proximis, adsunt plures alii capere valentes, integræque ratione vigentes, his posterioribus vinum promant, tamen sciantur prioribus propinaturi, dummodò talem habeant rationem ipsis promendi, qualis requiritur & sufficit ad mutuum ab usurario exigendum. Cum enim justam habeant rationem posterioribus promendi; non nisi permissivè se habent ad malitiam cordis ipsorum, quâ prioribus propinant.

Collige 7°. peccatori sano & vegeto, ha 93 bent consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ aut Ecclesiæ, dum emendationis spes nulla apparet, tamen ore proferat se dolere, emendationemque proponere; Confessarium prudenter (juxta Ecclesiæ declarationem) negare, seu differre absolutionem, ob ingentia, quæ inde ut plurimum sequuntur bona, non obstante vanâ formidine (quam nonnulli minus sapienter allegant) quod poenitens sine absolutione fortè decessurus sit. Quia scilicet formido ista minus movere debet ad statim dandam, quàm spes ingentium illorum bonorum inducere ad differendam absolutionem, junctâ cum formidine non vana maximorum malorum, quæ ex statim data promissivè absolutione omnibus, quàmlibet in peccato mortali ha-

Z

bituatis, & consuetudinariis, ore emendationem promittentibus, maximo cum fundamento timenda sunt. Idque propter tria, quae simul juncta profusius demonstrant intentum. 1. Quia formido illa, in malo statu sine absolutione ob eam sibi dilatam moriendi, vana est, nec probabilis. 2. Quia formido maximorum malorum ex data taliter omnibus absolutione timendorum, fundatissima est, probabilissimaque. 3. Quia spes ingentium bonorum ex dilata talibus absolutione, ut plurimum provenientium, pariter fundatissima est, atque probabilissima. Atqui certissimum est, Confessario (secundum regulas prudentiae) majorem habendam rationem istius formidinis & spei fundatissimae & probabilissimae, quam illius formidinis vanae, id est, nec probabilis nec fundatae. Cum formidinem hanc contemnere debeat, tamquam vanam & infundatam; & formido malorum, spesque bonorum probabilissimae futurorum, haud dubie praeponderet formidini malorum probabiliter non futurorum, dum bona quae sperantur, minora non sunt malis quae timentur, malaque quae probabilissimè timentur, minora non sunt malis, quae improbabiliter formidantur, prout in praesenti contingere jam jam ostendo.

94 Et imprimis formidinem illam (in malo statu sine absolutione ob dilationem illius decedendi) probabilem non esse, sed vanam, demonstratur ex eo quod probabile non sit, quod huic poenitenti tuo accideret, quod vix, aut ne vix quidem, in simili casu, accidit uni ex mille (probabile namque est quod frequenter, non quod rarissimè accidit): atqui (in tanta Sacerdotum copia) non accidit unum ex mille poenitentibus ob dictam causam, ad tempus sine absolutione dimissum, ob dimissionem illam in malo statu sine absolutione decedere, ut experientia docet. Et ut accideret, unum ex mille in malo statu decedere, non tamen ob dilationem illam. Nam ut id accideret ob dilationem illam, deberet illò praecise tempore ex hac vita discedere, quo collatam sibi per absolutionem gratiam retinuisset, si absolutionem obtinuisset. At rationabiliter praesumi non potest, hoc accidere uni ex mille. In obscuris namque rationabilis praesumptio fit à communiter accidentibus. Communiter autem accidit, quod peccatores habituati & consuetudinarii, primà occasione post absolutionem in mortale relabantur, gratiamque (si eam fortè obtinuerunt) ad tam breve tempus retineant, ut si per aliquot dies ab absolutione sine nova Confessione & absolutione decedant, decedant in malo statu, quem amissà gratià, per novum mortale sibi compararunt, non in eo praecise, in quo antè fuerunt. Denique dato, non concesso, quod ob dilatam absolutionem, ut supra, unus ex mille, sine absolutione decederet, praxis illa sine absolutione consuetudinariam dimittendi, non idèo exponeret ipsum majori periculo moriendi in malo statu, quam praxis opposita. Tum quia planè timendum est, quod, si in malo statu decedat, in

eo adhuc decessisset, tamen si absolutionem recepisset: cum omnino dubia & suspecta sit absolutio, quae istiusmodi hominibus impenditur. Tum quia de salute poenitentis, secundum praxim illam sine absolutione dimissi, melius sperandum est, quam si impensa ei absolutio fuisset. Neque enim praxis illa nudè consistit in absolutionis dilatione, sed & in suggestione salutarium monitorum, praescriptioneque remediorum, ac piorum operum, quae si poenitens fideliter impleat, verisimile non est, ipsum, si fortè sine absolutione decedat, in malo statu decessurum (uti, Deo dante, ostendam ubi de Sacramento Poenitentiae); si autem non impleat remedia illa, sed pia opera negligendo, voluntariè post Confessionem permanerit in proxima peccati mortalis occasione, quam sua sibi consuetudo induxit; ipsi (in voluntaria occasione illa morienti) absolutio data non profuisset. Non minora proinde mala formidari possunt & debent ex statim data, quam ex dilata similibus absolutione; sed eadem, vel majora, & majori cum fundamento.

Eadem (inquam) vel majora: quia ex praxi illa differentium absolutionem, sequitur mala mors paucissimorum; ex opposita verò, seu indulgentiore praxi, sequitur mala mors, sicut & vita in continuis ferè mortalibus plurimorum, ne dicam infinitorum. Quia ob indulgentiorem illam praxim (quae immisericors misericordia jure dicitur) Salsio teste, *perit multitudine infinita*, teste Bellarmino, *non esset hodie tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi*. Sed de hoc aliàs.

Maximorum proinde malorum, ex opposita ista praxi, formido fundatissima est, probabilissimaque, utpote communissimis experientis comprobata. Palpabiliter enim sapiens quisque videt (si praesudicia tantisper deponat) & Sancti arrestantur, verissimum esse illud S. Thomae Villanovani: *Quid Ecclesiam Domini hodie perdidit, nisi Confessariorum & Pastorum blandiens adulatio?*

Quid dicam de spe ingentium bonorum, ex dilata consuetudinariis tantisper absolutione, ut plurimum provenientium, & idèo probabilissimè expectandorum? 1. Suus Sacramentis honor per hanc praxim asseritur, dum innumeræ profanationes Sacramentorum Eucharistiae ac Poenitentiae impediuntur. 2. Per eam innumeris peccatores ad veram salutaremque poenitentiam, vel moraliter certò, vel probabilissimè perducuntur: quorum omnis vel ferè omnis poenitentia, aliàs ficta, vel valde suspecta fuisset. Id profectò ego, id plures mecum, imò innumeris Confessarii experti sunt. Videatur Emericus de Bonis, insignis è Societate Theologus, tract. de SS. Sacram. c. 19 ubi sic: *Complures Confessarii religiosi & prudentes testantur, quod peccatores innumeri verè conversi sint, & infelicem, quam habebant, peccandi consuetudinem deserentes, magno cum solatio, & non mediocri in spiritualibus progressu, castitati sese dederunt, quia usurpata fuerat*

circa ipsos tam sancta praxis differendi illis ab-
solutionem. 3°. In bona vita firmantur: qui
aliàs ipsà Confessionis die, vel non diù post,
velut canes ad vomitum rediissent. 4°. A
malis habitibus, pravisque consuetudinibus cu-
rantur: qui aliàs per totam, vel ferè totam vitam
in iis jacuissent. 5°. Emendatione vitæ, sa-
lutariumque operum, ac remediorum praxi,
affecuratur salus eorum, quorum vita nimis li-
centiosa, & sine ullo ferè timore Dei, funda-
tissimum incutiebat timorem imminens dam-
nationis, vehementissimèque periclitans salu-
tis ipsorum. 6°. Fit adeò christiana vita eo-
rum, quorum aliàs gentilis erat, ut si lauda-
tam praxim concorditer inirent Confessarii,
brevis reformaretur Christianus Orbis, qui ob
contrariam plurimorum praxim, magna ex
parte totus in dissolutionem abit, & in perdi-
tionem.

98 Cùm igitur ex illa praxi tam ingentia bona
sequantur, tanta econtrà mala ex praxi contra-
ria; nec ulla mala sequi nata sint, nec pru-
denter timeri debeant ex illa dilatione (facta
non in turbine tempestatis, sed in spiritu Jesu
Christi, id est, charitatis & lenitatis, arden-
tique zelo alienæ salutis): vanaque proinde sit
formido eorum; vel si qua non in vanum ti-
meantur, ex aliorum malitia, suæque salutis
incuria, non ex causa à Confessario data ti-
meantur: Idèò Confessario indirectè volun-
taria non censentur, nec ipsi proinde sapien-
ter imputantur.

99 Collige 8°. nec ipsam etiam Sacramenti nul-
litatem censerè indirectè voluntariam Sacerdo-
ti administranti illud cum materia dubia, dum
mala, quæ prudenter timentur ex non admi-
nistrato Sacramento, præponderant nullitatis
periculo, cui Sacramento exponitur, ut in
articulo mortis, in quo melius est Sacramen-
tum exponere periculo nullitatis, pœnitentem
nonnisi dubiè contritum absolvendo, quàm
inabsolutum dimittendo, ipsum exponere pe-
riculo damnationis. Cùm enim Sacramenta
propter salutem hominum instituta sint, non
homines propter Sacramenta; minus malum
est Sacramentum irritari, quàm hominem dam-
nari. E duobus autem malis, minus eligend-
um, si ve majori occurrendum, minori ne-
glecto.

CAPUT VIII.

*Tametsi ad peccatum satis sit voluntarium indi-
rectum; ad actum tamen virtutis requiritur
directum.*

100 Sensus est, quòd ut actio nostra contrahat
shonestatem alicujus virtutis, honestas illa in
se & propter se intendi debeat ab operante,
sive esse debeat motivum, quo hic & nunc
moveatur & inducatur ad operandum. Aliàs
quantumcumque operemur in materia, v. g.
justitiæ, temperantiæ, &c. actio nostra non
erit actio justitiæ, temperantiæ, &c. quan-

Tom. I.

racumque etiam bona secutura videantur ex
actione nostra, nobis moraliter non imputa-
buntur, si eorum intuitu ad agendum non mo-
veatur voluntas nostra. Hæc est communis do-
ctrina Theologorum, cum S. Thoma 1. 2. q.
19. a. 7. ad 3. & Philosophorum cum Aristo-
tele 2. Ethic. 4. ubi ostendit, non omnes qui
agunt justa, esse justos, sed eos solos, qui
justa justè agunt; non agere autem justè, ex
eo solùm quòd justa sint quæ agunt; sed ex eo
quòd agant scienter & ex electione, propter
ipsam virtutem. Et 1. 6. c. 12. dicit aliquos
agere justa non justè, quia non ob ipsa, id est,
non causà justitiæ, quæ in ipsis est. Unde 1. 4. c.
2. dicit, ad magnificentiæ virtutem pertinere,
magnos & decentes sumptus facere, non qua-
cumque ex causa; sed hoc (inquit) honestatis
causà faciet: Hoc enim commune est omnibus
virtutibus.

Probat igitur 1°. ex Scriptura Deuteron. 101
16. ubi satis innuitur ad actum virtutis, non
sufficere facere quod justum est, nisi fiat cau-
sà justitiæ. Dicitur enim: *Justè quod justum
est persequeris.* Et Sap. 6. *Qui custodierint justa
justè, justificabuntur.*

2°. Ex Augustino 4. contra Julian. 3. dicen- 102
te: *Non officiis, sed finibus à vitiis discernen-
das esse virtutes. Officium autem (inquit) est
quod faciendum est; finis, propter quod facien-
dum est.* Si ergo ad actum virtutis non suffi-
cit officium, sed insuper requiritur finis virtu-
tis: ad eum ergo non sufficit velle officium,
sed & oportet velle, seu intendere finem vir-
tutis. Et sub initium ejusdem capituli, dixerat:
*non veraciter dici pudicum, qui non propter
Deum verum fidem connubii servat uxori.*

3°. Ex S. Thoma loco citato dicente, quòd 103
*malum contingat ex singularibus defectibus; bo-
num autem ex tota & integra causa.* Unde si-
ve voluntas sit ejus quòd secundum se est malum,
sub ratione boni; sive sit boni sub ratione mali,
semper voluntas erit mala. Sed ad hoc quòd sit
voluntas bona, requiritur quòd sit boni sub ra-
tione boni, id est, quòd velit bonum, & prop-
ter bonum. Et q. 73. a. 1. *Cujuslibet agentis se-
cundum virtutem intentio est, ut ipsius rationis
regulam sequatur.* Et 2. 2. q. 58. a. 1. probat
doctrinam Philosophi supra allatam.

4°. Idipsum ratione probatur, quia offi- 104
cium virtutis indifferens est ut benè vel malè
appetatur (cùm modò ex bono, modò ex ma-
lo fine appetatur, ut Augustinus ostendit loco
citato); sed actus non sumit bonitatem ab of-
ficio virtutis, ut indifferenter benè vel malè
appetibili. Solùm ergo sumit bonitatem ab of-
ficio virtutis appetito conformiter ad rationem
rectam. Hæc autem dicitur, bonum ob finem
honestum appetendum. Cùm enim bonum so-
lùm sit appetibile ut bonum, solùm est appe-
tibile, vel ut bonum delectabile, vel ut bo-
num utile ad delectationem, vel ut bonum
honestum, utileve ad illud. Atqui recta ratio
non permittit bonum appeti solùm ut delecta-
bile, vel ut utile ad delectationem. Solùm

Z 2